

Regionstyrelsen

Delrapport – uppdrag utvecklat destinationsarbete

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.
- Regionstyrelsen godkänner förlängning av uppdraget 2024/891 med slutleverans för hela uppdraget till regionalt utvecklingsutskotts sammanträde i januari 2026 istället för till budgetberedningen 2025.

Sammanfattning

Arbetet med att utveckla besöksnäringen har tagit stora kliv framåt sedan den regionala besöksnäringstrategin för Gotland antogs 2019. Implementeringsarbetet har stärkt Gotlands position som en hållbar och attraktiv destination. I det nya förslaget *Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030* höjs ambitionsnivån ytterligare och platsutveckling får en mer central roll i vidare utvecklingsarbete vilket kräver att samverkan, samhandling och samordning vad det gäller Gotlands gemensamma destinationsutvecklingsarbete behöver breddas och stärkas ytterligare. Likaså lyfts turism tydligare fram även som medel för ökad inflyttning. Med siktet inställt på visionen att ”Gotland ska upplevas som Sveriges mest hållbara och attraktiva resmål 2030” finns behov av tydligare organisering, styrning och koordinering av destinationsarbetet med alla dess olika beståndsdelar.

Mot bakgrund av ovan beskrivning fick regionstyrelseförvaltningen i januari 2024 följande uppdrag:

RS 2024-01-31, § 29

Regiondirektören får i uppdrag att utreda hur ett utvecklat destinationsarbete ska organiseras för stärkt attraktionskraft, platsutveckling, kommunikation och samordning för att effektivt nå målen i besöksnäringstrategin samt ta oss mot målet att bli fler boende på Gotland. Återrapport ska göras till regionstyrelsen i september 2024. (2024/891)

Gotlands destinationsarbete har inte, sedan 2018 när det kommunala destinationsbolaget Inspiration Gotland lades ner, varit samlat under en tydlig organisation som har haft det regionala uppdraget att leda destinations- och marknadsföringsarbetet.

I nuläget är arbetet uppdelat mellan flera aktörer där Region Gotland genom regionstyrelseförvaltningen, Gotlands Förenade Besöksnäring samt färjetransportören Destination Gotland är den mest centrala. Trots omfattande samarbete mellan parterna råder det otydlighet kring uppdrag, roller och ansvar. Detta skapar glapp, ineffektivitet och otydlighet såväl mellan aktörer på Gotland, externt gentemot olika samverkansaktörer på nationell och internationell nivå men också ut mot marknaden.

För att vara konkurrenskraftiga framåt behöver Gotland i större utsträckning växla över sitt utvecklingsarbete från att arbeta med destinationsutveckling till att i större utsträckning lägga fokus på platsutveckling och turismens- och besöksnäringens bidrag till samhällsutveckling.

Som ett första steg för att få framdrift i uppdraget har regionstyrelseförvaltningen genomfört en direktupphandling. Anbudsförfrågan har skickats till sex potentiella leverantörer.

Deadline för leverantörer att lämna in anbud är satt till den 23 oktober och uppdraget ska genomföras mellan november 2024 och juni 2025 med slutlevarens den 13 juni.

För förankring internt inom Region Gotland och för att säkerställa styrning av uppdraget kommer en styrgrupp att bildas med berörda chefer inom Region Gotland. En mindre arbetsgrupp främst inom enheten för Hållbar Tillväxt kommer att ansvara för planering, uppföljning och rapportering.

För att säkerställa en god förankringsprocess externt kommer referensgrupper att bildas med relevanta aktörer som på olika sätt bidrar till Gotlands destination och platsutveckling.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att utveckla besöksnäringen har tagit stora kliv framåt sedan den regionala besöksnäringstrategin för Gotland antogs 2019. Implementeringsarbetet har stärkt Gotlands position som en hållbar och attraktiv destination. I det nya förslaget *Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030* höjs ambitionsnivån ytterligare och platsutveckling får en mer central roll i vidare utvecklingsarbete vilket kräver att samverkan, samhandling och samordning vad det gäller Gotlands gemensamma destinationsutvecklingsarbete behöver breddas och stärkas ytterligare. Likaså lyfts turism tydligare fram även som medel för ökad inflyttning. Med siktet inställt på visionen att "Gotland ska upplevas som Sveriges mest hållbara och attraktiva resmål 2030" finns behov av tydligare organisering, styrning och koordinering av destinationsarbetet med alla dess olika beståndsdelar.

Mot bakgrund av ovan beskrivning fick regionstyrelseförvaltningen i januari 2024 följande uppdrag:

RS 2024-01-31, § 29

Regiondirektören får i uppdrag att utreda hur ett utvecklat destinationsarbete ska organiseras för stärkt attraktionskraft, platsutveckling, kommunikation och samordning för att effektivt nå målen i besöksnäringstrategin samt ta oss mot målet att bli fler boende på Gotland. Återrapport ska göras till regionstyrelsen i september 2024. (2024/891)

Ovan uppdrag är ett paraplyuppdrag som också rymmer två under 2023 tidigare givna uppdrag gällande evenemang 2023/563 och erfarenheter från

sommarserviceutredningen 2023/1405. Sammanslagningen av uppdragen bidrar till ökad tydlighet och effektivitet gällande hanteringen av samtliga uppdrag.

Gotlands destinationsarbete har inte, sedan 2018 när det kommunala destinationsbolaget Inspiration Gotland lades ner, varit samlat under *en* tydlig organisation som har haft det regionala uppdraget att leda destinations- och marknadsföringsarbetet. När Inspiration Gotland lades ner och befintliga resurser flyttades in under Regionstyrelseförvaltningen valde Region Gotland samtidigt på grund av besparingsskäl att ta bort flera tjänster. Evenemangslotsen, företagslotsen, en av två inflyttarbyråttjänster samt en av två befintliga tjänster inom Gotland Convention Bureau avslutades. Konsekvensen är att kvarvarande organisation inte haft eller har resurser för att kunna driva de sakfrågor och verksamhetsområden som låg i dessa tidigare uppdrag.

I nuläget är arbetet mer eller mindre uppdelat mellan flera aktörer där Region Gotland genom regionstyrelseförvaltningen, Gotlands Förenade Besöksnäring samt färjetransportören Destination Gotland är den mest centrala.

Region Gotland leder och styr det regionala utvecklingsarbetet på uppdrag av staten. Inom ramen för det regionala utvecklingsparaplyet finns platsvarumärket Gotland, Turistbyrån, pressarbete, marknadsföring (begränsade resurser), plats- och landsbygdsutveckling, utveckling av mat- och livsmedelssektorn, Gotland Convention Bureau och Gotlands officiella besöksite och inspirationssida gotland.com. Alla dessa områden ingår på olika sätt i destinations- och platsutvecklingsarbetet.

Gotlands Förenade Besöksnäring, GFB, är den medlemsorganisation som företräder besöksnäringen och arbetar för och utifrån näringens behov av utveckling. Region Gotland och GFB driver i samverkan Gotland Convention Bureau som arbetar med att locka stora roterande möten och kongresser till Gotland. GFB är aktiv part i genomförandet av den regionala besöksnäringstrategin och driver flera utvecklingsprojekt i riktning mot mål och vision i den samma.

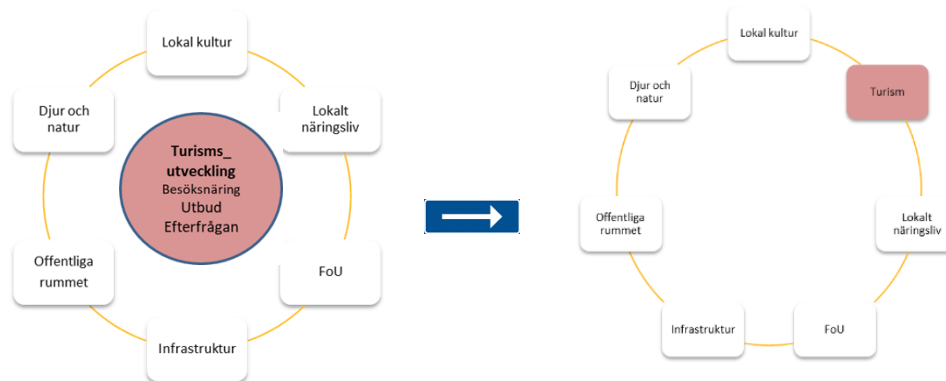
Färjeoperatören genomför inom ramen för sin verksamhet paketering, försäljning och omfattande marknadsföring av Gotland som resmål.

Utöver ovan nämnda aktörer är även följande centrala i vidare destinationsutvecklingsarbete:

- Swedavia
- Tillväxt Gotland
- Länsstyrelsen Gotland
- Utvecklingsbolag/föreningar
- Företag inom besöksnäringen så som hotell, restauranger, eventbolag mfl.
- Företag inom den kulturella och kreativa näringen
- Uppsala universitet campus Gotland och andra utbildningsaktörer
- Gotlands idrottsförbund
- Gotlands Museum

Samverkan mellan olika parter är omfattande inom ett flertal områden och insatser. Trots detta vittnar flera aktörer om otydlighet kring uppdrag, roller och ansvar. Detta skapar glapp, ineffektivitet och otydlighet såväl mellan aktörer på Gotland, externt gentemot olika samverkansaktörer på nationell och internationell nivå men också ut mot marknaden. Gotland möter i dagsläget omvärlden med en stor mängd olika varumärken. För att vässa och tydliggöra Gotlands attraktionskraft behövs en nyordning avseende ledning, styrning och utveckling av destinations- och platsutvecklingen på Gotland.

Gotland har goda förutsättningar men begränsade resurser att utvecklas vidare som en hållbar och attraktiv destination. För att vara konkurrenskraftiga framåt behöver Gotland i större utsträckning växla över sitt utvecklingsarbete från att arbeta med destinationsutveckling till att i större utsträckning lägga fokus på platsutveckling och turismens- och besöksnäringens bidrag till samhällsutveckling. Förflyttningen innebär att turismen inte längre endast är ett mål utan mycket tydligare ett medel för att utveckla ett hållbart och resilient samhälle.

Källa: Kristina Lindström, Göteborgs universitet 2022 (modell baserad på Saarinen, 2007; Burns, 1999)

Detta har betydelse för genomförandet av destinationsarbetet. Destinationsutvecklingsuppdraget fyller här en viktig funktion för att möjliggöra att en samordnad och tydligt resurssatt organisering som är riggad för att framtidens destinations- och platsutvecklingsarbete ska gå att förverkliga.

Som ett första steg för att få framdrift i uppdraget har regionstyrelseförvaltningen genomfört en direktupphandling. Anbudsförfrågan har skickats till sex potentiella leverantörer. Den övergripande anbudsbeskrivningen lyder enligt följande:

”Region Gotland, regionstyrelseförvaltningen, avdelningen för regional utveckling, önskar få en offert för att leda en utredning om hur ett för Gotland utvecklat och långsiktigt destinations- evenemang- och platsutvecklingsarbete bäst kan organiseras, styras och finansieras. Utöver dessa områden kommer utredningen även att tydliggöra vilken infrastruktur och service en destination rimligen bör ha. Utredningen ska ta avstamp och riktning i enlighet med *Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030* samt den regionala utvecklingsstrategin för Gotland *Vårt Gotland 2040* med tillhörande genomförandeprogram. Utredningen ska också tydliggöra hur destinationsarbetet bidrar till målet om ökad inflyttning till Gotland”.

Anbudet har delats upp i fem följande delar:

- Processledning och utredning
- Kunskapsunderlag gällande infrastruktur och service för att möjliggöra en hållbar destinations- och platsutveckling
- Nulägesanalys och scenarier
- Analys och förslag kring styrning, organisering och finansiering
- Delrapporter och slutrapport

För förankring internt inom Region Gotland och för att säkerställa styrning av uppdraget kommer en styrgrupp att bildas med berörda chefer från förvaltningar, avdelningar och enheter inom organisationen som på olika sätt bör ta ansvar och kan bidra i uppdraget.

Förankring är en viktig del i uppdraget och för att säkerställa en god förankringsprocess kommer t.ex. referensgrupper att bildas med bred representation från företag, näringslivsorganisationer, myndigheter, lokala utvecklingsaktörer och andra för uppdraget relevanta aktörer som på olika sätt bidrar till Gotlands destination och platsutveckling.

En mindre arbetsgrupp främst inom enheten för Hållbar Tillväxt kommer att ansvara för planering, uppföljning och rapportering. Besöksnäringstrategen har huvudansvar för att säkerställa framdrift i det upphandlade uppdraget sett i relation till andra förankrings- och dialogprocesser. Även kompetenser främst inom avdelningen regional utveckling, kultur- och fritidsavdelningen samt teknikförvaltningen kommer att göras delaktiga i genomförandet av uppdraget.

Deadline för leverantörer att lämna in anbud är satt till den 23 oktober och uppdraget ska genomföras mellan november 2024 och juni 2025 med slutleverans den 13 juni.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen anser att destinationsuppdraget 2024/891 inte bör forceras. På så sätt kommer förvaltningen kunna genomföra den breda förankringsprocess som uppdraget kräver för att uppnå välgrundade beslutsförslag. Det är ett stort uppdrag både med många underfrågor och berörda aktörer. Därför bedöms den ursprungliga tidsplanen i kombination med bristande ekonomiska resurser vara för påskyndad. Datum för uppdragets slutleverans föreslås därför senareläggas och slutrapporteras med start på regionalt utvecklingsutskotts sammanträde i januari 2026. Rapportering av hur arbetet fortskrider kommer att ske löpande.

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör